

Afsluttende rapport

Juni 2022

Grundmotorik i hverdagen – for alle vuggestuebørn

Med fokus på grundmotorikken giver vi vuggestuebørnene bedre forudsætninger for god trivsel, læring og udvikling

Projektet er støttet af BUPL's Udviklingspulje

Indholdsfortegnelse

Indholdsfortegnelse.....	s 2
Forhistorie.....	s 3
Grundmotorik.....	s 4
Grundstimulering.....	s 5
Projektets mål og metoder for at udvikle grundmotorikken hos alle vuggestuebørn.....	s 6
Projektets mål og metoder ud fra Den styrkede pædagogiske læreplan.....	s 9
Projektets mål og metoder ud fra Sundhedsstyrelsens anbefalinger.....	s 10
Projektets mål og metoder om formidling til forældrene.....	s 10
Projektets mål og metoder for det enkelte barn.....	s 11
Teorierne bag projektet.....	s 12
Organisering.....	s 13
12 uger med et fysisk udfordrende, inspirerende og foranderligt miljø.....	s 15
12 uger med et miljø, der stimulerer de primære sanser	s 18
12 uger med tryksgivende, omsorgsfulde voksne, der inspirerer til leg og bevægelse.....	s 21
12 uger med et miljø, hvor der er masser af tid til at lege, eksperimentere og fordybe sig.....	S 24
12 uger med ekstra tiltag for hvert enkelt barn og med formidling til forældrene	s 27
Projektets resultater af den generelle indsats for alle børn.....	s 30
Projektets resultater af indsatsen for det enkelte barn.....	s 32
Konklusion.....	s 38
Bilag 1.....	s 42
Bilag 2.....	s 45

Alle billeder i rapporten er hentet fra AULA (den fælles kommunikationsplatform mellem forældre og medarbejdere i Børnegården Bifrost). Alle billederne er lagt op på AULA i løbet af de 3 mdr., projektet har kørt (1. marts 2022 – 1. juni 2022).

Denne afsluttende rapport til BUPL er skrevet af motorikvejleder og pædagog, Hanne Busk Poulsen, som også har været hovedansvarlig for projektets gennemførelse.

Forhistorie

Børnegården Bifrost er en integreret institution med 40 børnehavebørn og 17 vuggestuebørn. Institutionen er en afdeling i Hjortshøj Dagtilbud.

Vi har gennem de sidste 10 år i Bifrost opbygget et pædagogisk ståsted, der tager udgangspunkt i tænkning om Grundmotorik. Det er en teori/tænkning, der er beskrevet af Anne Brodersen og Bente Pedersen og videreudviklet af Anne Brodersen og Mads Brodersen. Det er den teori, der undervises i på Vends Motorik- og Naturskole, hvor flere af de ansatte i Bifrost har taget kurser som motorikvejleder eller motorikvejlederassistenter.

Tænkningen om Grundmotorik har inspireret os i vores:

- Børnesyn.
- Pædagogik.
- Indretning – inde og ude.
- Projekter og aktiviteter.
- Strukturering af hverdagen.

Igennem projektet har små som store besteget mange bjerge.

”Gennem projektet har jeg lært, hvor vigtigt det motoriske fokus er, og hvor let, man kan understøtte en god udvikling”

-citat fra en af personalets evalueringer.

Projektet: **”Grundmotorik i hverdagen – for alle vuggestuebørn”** er et drømmeprojekt, hvor vi har ønsket at undersøge, hvor stor udvikling, vi kan skabe for en gruppe vuggestuebørn ved at tage udgangspunkt i grundmotorikken og lade det være afsæt for vores pædagogik, praktiske hverdag, indretning og planlægning i 12 uger.

**Grundmotorik er ikke alt -
men det er fundamentet for alt!**

Grundmotorik

Grundmotorikken er de første bevægelser, som barnet får foræret via sanser og reflekser. Senere bliver det til en styret, bevidst bevægelse.

Grundmotorikken har sit afsæt i hjernestammen. Den er genetisk betinget og sættes i gang inde fra barnet selv. Den er ens hos alle børn. Grundmotorikkens udvikling har en naturbunden rækkefølge.

En god grundmotorik er afhængig af god brug af de primære sanser: Labyrintsansen, taktilsansen, kinæsthesiansen og normal arousal.

Hjernestammens funktion kan påvirkes med sansestimulation.

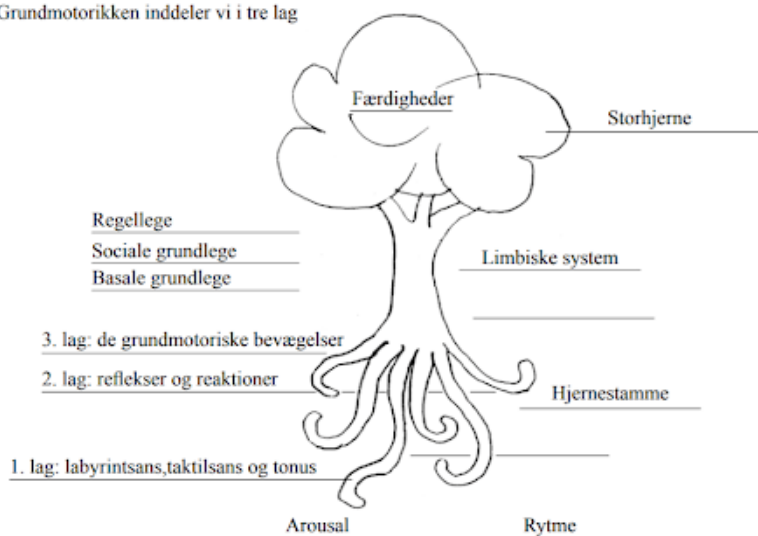
Grovmotorisk grundmotorik starter med det første hovedløft og slutter med, at barnet går. Finmotorisk grundmotorik er styring af armens, håndens, stemmens, mundens, øjets og mimikkens bevægelser.

Grundmotorikken igangsættes af reflekser. Når viljen tager over, rykkes der gradvist væk fra hjernestammen og højere op i systemet. I takt med at bevægelserne bliver mere og mere bevidste, opstår grundlegene, som er med til at forfine og automatisere bevægelserne. Derfor har vi i projektet også haft fokus på at skabe tid og plads til grundlegene, som således er vigtige for barnets trivsel, læring og udvikling.

Afsættet til den grundmotoriske udvikling er således ens hos alle børn, men miljøet har stor betydning for, hvordan grundmotorikken kommer til udtryk og udvikles.

Derfor har vi i projektet haft stor fokus på at udvikle det miljø, vuggestuebørnene er i.

Grundmotorikken inddeler vi i tre lag

Tegningen af Grundmotorikkens træ er kopieret fra Vends Motorik- og Naturskoles hjemmeside.

Grundstimulering

Et andet begreb inden for hele tænkningen om Grundmotorik er Grundstimulering.

Nedenfor er en beskrivelse af, hvad grundstimulering er, taget fra Vends Motorik- og Naturskoles hjemmeside:

”Ved grundstimulering forstås den stimulering, alle mennesker har brug for. Den kommer udefra - fra et andet menneske, et dyr eller naturen.

Vi kalder det lidt misvisende for ’passiv’ stimulering: Modtageren gør ikke andet end at tage imod og er relativt passiv.

Grundstimulering er i høj grad knyttet til de primære sanser, mens de ydre sanser har en sekundær rolle. Mennesket har brug for grundstimulering i alle aldre. Behovet er ekstra stort, hvis man ikke selv er i stand til at bruge sin krop og sine bevægelser fuldt ud, fx:

- Spædbarnet, som endnu ikke har udviklet sin grundmotorik færdig
- Mennesker med grundmotoriske problemer
- Mennesker med handicap
- Mennesker som har været igennem en svær sygdom
- Mennesker med demens
- Gamle, bevægelseshæmmede mennesker
- Mennesker med meget stillesiddende arbejde.

Mange børn med grundmotoriske problemer har et stort behov for ekstra grundstimulering. Ved grundtesten, som er en del af den grundmotoriske afklaring, finder vi ud af, præcis hvordan denne stimulering skal foregå. Det er vigtigt, at giveren er nærværende og koncentreret under stimuleringen. Og det er lige så vigtigt, at modtageren slapper af og tager imod. Giveren må afpasse sin stimulering efter modtagerens ønsker og mulighed for at modtage.

Eksempler på grundstimulering:

- Massage
- Vugge, gyng, tumle, snurre
- Ledsammenstød.

Den menneskelig kontakt og opmærksomhed er en stor del af grundstimulering. Der skal være en positiv tilknytning i forbindelse med stimuleringen. Kort sagt en positiv relation imellem giver og modtager”.

Tankerne bag Grundstimulering er meget relevant for vores projekt. Det er især tænkt ind i forhold til de enkelte børn – men er også brugt ud fra en tanke om, at børn i vuggestuealderen ikke kan stimulere sig selv nok. Vi voksne bliver nødt til at tænke meget over, hvilket miljø, børnene bevæger sig i.

Projektets mål og metoder for at udvikle grundmotorikken hos alle vuggestuebørn

Overordnet set sigter vi mod at give børnene en sund, udviklende og legende barndom.

Vi har pædagogiske intentioner og konkrete mål om via vores pædagogik, indretning og strukturering af hverdagen at skabe et miljø, hvor alle børn har mulighed for at udvikle deres grundmotorik.

For at skabe dette miljø har vi sat 4 mål for den generelle indsats for alle børn gennem projektet.

Mål 1: Et fysisk udfordrende, inspirerende og foranderligt miljø.

Miljøet skal være fysisk udfordrende ud fra det enkelte barns udviklingstrin. Som udgangspunkt skal alle børnene i Vuggestuen – både det lille barn på 10 mdr., der kravler rundt og undersøger verden og det store barn på knap 3 år, der ejer hele verden – kunne få et sug i maven hver dag. Vi vil gerne skabe forandringer, så børnene hele tiden møder nye udfordringer, som pirrer deres nysgerrighed og giver dem nye erfaringer. Vi er dog også opmærksomme på, at forandring kun fryder, når man er tryk. Trygheden kommer først.

Metoder til at opnå et fysisk udfordrende, inspirerende og foranderligt miljø.

Gennem projektet ville vi:

- kigge på indretningen i Vuggestuen for at se, om der var regler eller inventar, der hæmmede børnenes frie leg og bevægelse. Børnene skulle f.eks. som udgangspunkt kun sidde på stole, når de spiste og ikke på andre tidspunkter af dagen. Alt unødvendigt inventar skulle fjernes.
- "indrette stuen" på ny hver dag, så det inspirerede til ny leg og bevægelse. Hver dag med et nyt fokus: F.eks. gynger, terapibolde og skrå madrasser til at stimulere labyrintsansen den ene dag og fodbade og sanseplader til at stimulere taktilsansen den næste dag.
- på stuemøder arbejde med Ellen Beate Sandseters teori om farlige lege – og overføre det til vuggestuebørn. Hvordan giver vi vuggestuebørnene sug i maven?
- opholde os ude hver dag i længere tid, da børnene bevæger sig naturligt mere i uderummet end indenfor. Vi ville også spise ude så ofte, vejret tillod.

Mål 2: Et miljø, der stimulerer de primære sanser - labyrintsansen, taktilsansen og kinæsthesisansen

De små børn kan ikke stimulere sig selv nok. De voksne skal gøre det. Derfor skal der være masser af stimulering af de primære sanser i det miljø, barnet befinder sig i.

Metoder til at skabe et miljø, der stimulerer de primære sanser

Gennem projektet ville vi:

- sammen lave et idekatalog til sansestimulerende aktiviteter og bruge dem i hverdagen. Så kunne den ansvarlige pædagog bruge dette idekatalog som inspiration.
- kigge på indretningen inde og ude og se på, hvilke redskaber og miljøer, der stimulerer hvilke sanser.
- opholde os så meget som muligt ude, da naturen er i konstant forandring og giver uforudsigelige og varierede sanseindtryk, der stimulerer de primære sanser.

Mål 3: Et miljø med tryksgivende, omsorgsfulde voksne, der inspirerer til leg og bevægelse.

Voksne, der tager sig tid med børnene. Voksne, der er opmærksomme på børnenes motivation og initiativer. Det er det, der er drivkraften i al udvikling. Voksne, der er nærværende og forstår at udnytte mellemrummene.

Metoder til at skabe et miljø med tryghedsgivende, omsorgsfulde voksne, der inspirerer til leg og bevægelse

Gennem projektet ville vi:

- være nærværende, omsorgsfulde voksne og være opmærksomme på den rolle, vi har, når vi er sammen med børnene. Vi ville ikke sætte så meget i gang men i stedet være i gang sammen med børnene.
- være åben overfor børnenes initiativer.
- udvise bevægelsesglæde (krop imiterer krop).
- udnytte mellemrummene, når vi alligevel skulle putte, pusle eller hjælpe et barn i tøjet. Her ligger der nemlig gode muligheder for grundstimulering af barnet.

Mål 4: Et miljø, hvor der er masser af tid til at lege, eksperimentere og fordybe sig.

En hverdag, hvor der er så få afbrydelser som muligt. En hverdag med udgangspunkt i børnenes egenrytme.

Metoder til at skabe et miljø, hvor der er masser af tid til at lege, eksperimentere og fordybe sig

Gennem projektet ville vi:

- kigge på indretningen i Vuggestuen og på legepladsen og se på, hvor vi kunne indrette i små rum med plads til fordybelse.
- gå dagen igennem og kigge på, om der var unødvendige afbrydelser for børnene – tidspunkter, hvor vi afbrød dem uden at have noget bedre at sætte i stedet, end det, de havde gang i i forvejen.

Et fysisk spændende og foranderligt miljø.

Børnekroppe, der er velstimulerede på de primære sanser.

Voksne, som er nærværende, omsorgsfulde og udviser bevægelsesglæde.

Tid til at lege og eksperimentere.

Med de 4 mål er forudsætningerne i orden for en god grundmotorik – hos alle vuggestuebørnene!

Projektets mål og metoder ud fra Den styrkede pædagogiske læreplan

At arbejde ud fra tænkningen om grundmotorik, udelukker ikke noget andet. Med dette projekt ville vi gerne vise, at vi med fokus på den grundmotoriske udvikling hos alle børnene og afsæt heri samtidig lever op til de mål, der er sat i Den styrkede, pædagogiske læreplan.

Dannelse og børneperspektiv

"Børn skal føle sig set og forstået og opleve at have en demokratisk stemme. Børn skal være aktive medskabere af deres egen læring og udvikling inden for rammer, som de voksne har ansvaret for".

Vi ville med dette projekt prøve at skabe et pædagogisk læringsmiljø ud fra de før nævnte 4 mål – et miljø hvor børnene netop selv kunne være aktive og eksperimenterere ud fra, hvor de var. Børn lærer med kroppen og ved at give gode betingelser for grundmotorikken, skaber vi bedre forudsætninger for trivsel, læring og udvikling.

Krop, sanser og bevægelse

"Pædagogiske mål:

- *Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.*
- *Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse."*

Ved at skabe et fysisk spændende og foranderligt miljø og sørge for, at børnene er velstimulerede på de primære sanser, være nærværende, omsorgsfulde voksne, som udviser bevægelsesglæde og give børnene tid til at lege og eksperimenterer, skaber vi et miljø, som, vi mener, lever op til målene og kravene i Den styrkede pædagogiske læreplan.

Projektets mål og metoder ud fra Sundhedsstyrelsens anbefalinger

Med dette projekt havde vi et mål om, at man med afsæt i grundmotorikken kan leve op til Sundhedsstyrelsens anbefalinger om fysisk aktivitet for 1-4 årige:

- Sørg for, at barnet er aktivt på forskellige måder i løbet af dagen.
- Sørg for, at barnet kan bevæge sig frit mest muligt.
- Begræns mængden af skærmtid.

Undervejs i de 3 mdr. ville vi løbende på stuemøder læse i Den styrkede pædagogiske læreplan og Sundhedsstyrelsens anbefalinger og se, om vores projekt levede op til målene og anbefalingerne.

Projektets mål og metoder om formidling til forældrene

Målet i projektet var også at have stor fokus på at udvikle, hvordan vi formidler til forældrene, hvorfor det er vigtigt at stimulere deres barn, og hvordan de kan implementere det nemt i hverdagen.

Vores intention var at kunne formidle vores viden til forældrene på en meget praksisorienteret måde, hvor de fik nogle redskaber, der er lige til at gå til, så det gav mening for dem, og de derved i hverdagen får et bedre udgangspunkt for at stimulere deres barn bedst muligt. Det, at børn kommer ud og mærker verden og prøver sig selv af i verden har for os fået en endnu større vigtighed i en tid, hvor mange små børn ikke er blevet eksponeret for så mange oplevelser. (På grund af pandemien).

Vores formidling til forældrene skulle være hverdagsagtigt og tæt på den virkelighed, de kender (modsat mange ideer til motoriske aktiviteter hentet fra Internettet). Vi besluttede at starte med et forældremøde inden projektet, hvor vi fortalte om Grundmotorik, tankerne bag, og hvorfor stimulationen af barnet er ekstra vigtig i en tid, hvor der ikke er så meget fokus på de primære sanser.

Den generelle formidling ud til forældrene skulle også være via daglige opslag på AULA om "Dagens leg" eller "Ugens sans".

Projektets mål og metoder for det enkelte barn

Et barn med en god motorik, har en større mulighed for at få en positiv oplevelse af sin krop og det, den kan. Børnene har et forskelligt udgangspunkt, og de skal stimuleres forskelligt. Derfor havde vi en intention om ud fra en motorisk afklaring af det enkelte barn, at vi kunne tilrettelægge tiltagene omkring det enkelte barn, så det stimulerer barnet mest muligt og hjælper med at ordne netop dette barns forudsætninger for god trivsel, læring og udvikling.

Hos de børn, vi fandt, der kræver en ekstra fokuseret indsats, ville vi også undervise forældrene i at grundstimulere deres barn med de rigtige motoriske tiltag for netop deres barn.

Redskaber til at tage udgangspunkt i det enkelte barn

I teorien om grundmotorik tænker man, at færdighederne ikke bliver gode, hvis grundlaget ikke er i orden.

Man går derfor aldrig ind og træner det, barnet ikke kan.

I stedet går motorikvejlederen ind og laver en motorisk afklaring af barnet. Motorikvejlederen konkluderer herefter, hvilke motoriske tiltag, der skal iværksættes i forhold til barnet. Tiltagene tager afsæt i de forudsætninger, der ikke er til stede og ikke i de færdigheder, der ikke er til stede.

Derfor ville vi før og efter projektet lave en motorisk afklaring af hvert enkelt barn. Så spildte vi ikke tid og kræfter på at lave en forkert indsats overfor det enkelte barn.

Vi ville undervise de pågældende forældre i netop disse konkrete tiltag for deres barn, så de også kunne gøre det derhjemme.

Teorierne bag projektet

I Bifrost arbejder vi som tidligere nævnt ud fra tænkningen om Grundmotorik. Det er en teori/tænkning, der er beskrevet af Anne Brodersen og Bente Pedersen. Det er den teori, der undervises i på Vends Motorik- og Naturskole.

Den har været det naturlige udgangspunkt for dette projekt.

Vi har også læst og er inspireret af Undersøgelsen Tidligere Indsats – et projekt gennemført og beskrevet af Bente Pedersen, læge og Anne Brodersen, bevægelseskonsulent. Undersøgelsen er udgivet af Vends Motorik- og Naturskole i 2016.

Vi er desuden optagede af Ellen Beate Sandseters teori om "Farlige lege". Vi har læst flere artikler omhandlende denne teori og er især nysgerrige på, hvordan denne teori kan bruges i Vuggestuen.

Under projektet læste vi Ann Elisabeth Knudsens bog "Børns hjerner". Især kapitlet Børns hjerner fra 0-2 år, hvor hun beskriver hvordan læring hos de små børn foregår bedst via sanserne og også skriver om legens betydning for små børns udvikling.

Endelig har vi læst og taget afsæt i "Den styrkede pædagogiske læreplan" og i Sundhedsstyrelsens pjeces: "Børn og bevægelse i dagtilbud".

Organisering

Projektets deltagere var de ansatte i Vuggestuen. Pædagog og motorikvejleder, Hanne Busk Poulsen, som også er ansat i Bifrost, stod som hovedansvarlig for projektet.

Opgaver med de enkelte børn:

Inden projektet gik i gang lavede motorikvejlederen en motorisk afklaring af 15 ud af 17 børn i Vuggestuen. 1 barn var ikke med, da barnet har for store udfordringer og ikke er en integreret del af børnegruppen. 1 andet barn viste sig at tage lang tid om indkøringen, og vi valgte, at barnet først skulle blive tryk ved at være i Vuggestuen.

Den motoriske afklaring går meget kortfattet ud på at kigge på barnets forudsætninger. Det gør motorikvejlederen ved at påføre barnet nogle sanseindtryk på de primære sanser (labyrintsansen, taktilsansen og kinæsthesiansen) og se, hvordan barnets krop reagerer på disse indtryk.

Motorikvejlederen kiggede også på, om der var nogle spædbarnsreflekser (som burde være væk i forhold til barnets alder), men som stadig drillede det enkelte barn. Hun kiggede på kvaliteten af grundbevægelserne hos det enkelte barn og vurderede barnets generelle arousal (hjernens vågenhed)

Den grundmotoriske afklaring tager udgangspunkt i tænkningen om grundmotorik. I denne pjece fra Vends Motorik- og Naturskole kan man læse mere uddybende om den grundmotoriske afklaring og tankerne bag.

https://www.motorikognatur.dk/CustomerData/Files/Folders/1038-jeanne/3364_grundmotorisk-afklaring.pdf.

Herefter lavede motorikvejlederen en plan over, hvilke motoriske tiltag, hvert enkelt barn har brug for, og hvilke børn, der har brug for ekstra grundstimulering. Motorikvejlederen informerede forældrene i samarbejde med det øvrige personale i Vuggestuen.

Vi delte stuens 15 børn mellem personalet, så de hver fik en lille gruppe på 3 børn, de havde ansvaret for. Hvis barnet havde brug for ekstra grundstimulering, var det barnets kontaktperson, der var ansvarlig herfor – selvfølgelig i samarbejde med forældrene, så det blev en daglig indsats!

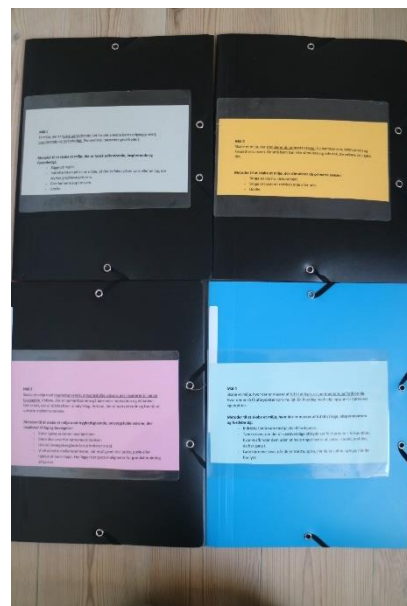

De motoriske tiltag for hvert barn blev skrevet ned og hængt op på barnets kurv på badeværelset. Så kunne alle gå ind og se, hvilke motoriske tiltag, det ville være godt at lave med det enkelte barn, og hvilke tiltag, der var del af den DAGLIGE omsorg for og tilgang til barnet.

Opgaver med alle børnene som gruppe:

Hver personale i Vuggestruen fik en fast ugedag, hvor den pågældende havde ansvar for projektet for alle børnene. Den ansvarlige voksne planlagde og satte rammerne for dagen.

- Den ansvarlige voksne var i Vuggestuen kl. 8-12. Der var vikardækning for pædagogen til at tage sig af praktiske opgaver i Vuggestuen. Vikardækningen blev dækket af en pædagog, vi ansatte i 20 timer pr. uge med midlerne fra BUPL.
- Den ansvarlige voksne havde på forhånd lavet en overordnet plan for dagen ud fra de 4 forskellige metoder til at skabe et miljø, der styrker grundmotorikken.
- Den ansvarlige voksne dokumenterede dagen med tekst og billeder.

På et stuemøde i Vuggestuen i februar lavede vi en konkret plan over de 12 uger. Hvem skulle stå for hvilke dage og med hvilket indhold?

Hver uge fik en primærsans som overskrift: Labyrintsansen, Taktilsansen og Kinæsthesisansen.

Dokumentation og evaluering:

Den pædagog, der stod for projektet den pågældende dag, lavede en beskrivelse af dagen.

Beskrivelsen blev sat i den mappe, den passede bedst ind i ud fra de 4 overordnede mål for den generelle indsats. Beskrivelserne skulle bruges til evalueringen af projektet.

I løbet af de 12 uger holdt vi 3 stuemøder i Vuggestuen, hvor vi løbende evaluerede ud fra vores mål og intentioner.

Ved projektets afslutning 1. juni lavede motorikvejlederen en ny motorisk afklaring af hvert af de 15 vuggestuebørn.

Den 7. marts holdt vi et forældremøde, hvor motorikvejlederen holdt et oplæg om Grundmotorik for forældrene. Efter mødet fik hver forælder en individuel samtale, hvor de blev undervist i, hvilke tiltag, vi anbefalede, at de gjorde med deres barn.

Midtvejs i projektet holdt motorikvejlederen individuelle samtaler med alle forældre, hvor tiltagene blev genopfrisket og justeret.

Den 31. maj afholdt vi igen et forældremøde, hvor vi fortalte om projektet og viste en masse film fra projektet. Efter projektets afslutning har motorikvejlederen holdt individuelle samtaler med alle forældrene, hvor de er blevet informeret om, hvordan de efter den sidste motoriske afklaring fremover fortsat stimulerer deres barn bedst muligt i hverdagen.

Alle personaler og forældre har efter projekts afslutning udfyldt et evalueringskema, som bliver brugt i denne rapport, og som lå til grund for et evalueringsmøde, vi havde i Vuggestuen den 8. juni. Se bilag 1 og 2.

12 uger med et fysisk udfordrende, inspirerende og foranderligt miljø

Inden projektet gik i gang, holdt vi et møde, hvor vi snakkede om, hvordan vi bedst kunne indrette stuen, så der var mest mulig plads til bevægelse og gode muligheder for at lave et inspirerende og foranderligt miljø.

Ellen Beate Sandseter og de farlige lege.

Inden mødet havde vi læst følgende artikler:

https://vpt.dk/sites/default/files/2016-04/hov_det_ma_du_-_gerne.pdf

"Hov, det må du...gerne" af Rikke Wettendorff.

https://moreinfo.addi.dk/2.11/more_info_get.php?lokalid=35006133&attachment_type=f56_a&bibliotek=870971&source_id=870970&key=88803590a5a7f78a1db8

"Det skal være lidt farligt" fra BØRN&UNGE År. 2011 Nr. 22.

<https://www.eva.dk/dagtilbud-boern/farlig-leg-er-bare-sjovere>

"Farlig leg er bare sjovere" af Persille Schwartz.

Hvad tog vi med os fra artiklerne?

Alle børn skal have mulighed for at udfordre sig selv i et risikofyldt – men sikkert miljø.

Vi gennemgik alle de 6 kategorier af risikofyldt leg og diskuterede, om også vuggestuebørn har mulighed for at lege alle typer lege. Har vi f.eks. nogle unødvendige "tanteregler", der spænder ben for de farlige lege? Vi fortalte hver især om, hvor vi typisk siger "nej" i Vuggestuen og drøftede, om det er et nødvendigt "nej" eller et unødvendigt "nej".

"Børn udvikler sig gennem risikofyldt leg og lærer om egne grænser".

- Skrevet af en af de ansatte i evalueringsskemaet.

"Jeg vil huske at give børnene lov til at lege mere risikofyldt og kigge på mine begrænsninger for børnene og vurdere, om disse begrænsninger er nødvendige".

- Skrevet af en af de ansatte i evalueringsskemat.

Beslutninger for at skabe et fysisk udfordrende, inspirerende og foranderligt miljø

- Indretning: Vuggestuen består af 4 rum, et "soverum", et "rundt rum", "selve stuen" og et "større areal udenfor stuen" ved siden af garderoberne. Vi tømmer stuen for legetøj

og andet unødvendigt inventar. Det legetøj, vi vil beholde, er sorteret og sat højt op i en reol. Alle borde og stole er samlet udenfor stuen på det areal, der er ved siden af garderoben. Det runde rum er fyldt med madrasser og puder til at tumle i. I det store rum er der meget gulvplads. Her er der terapibolde, madrasser, skråpuder, bolde, fodbade, kontorstole, hængekøjer og sansegynger. Der blev sat en ekstra krog i loftet, så der er mulighed for at have 2 gynger hængende på samme tid.

- Hvert barn her et net, hvor de putter deres strømper og evt. sut i om morgenen ved aflevering.

- Børnene sidder hovedsagligt ved borde, når de spiser. Ellers opholder de sig på gulvet.
- Vi opholder os så meget som muligt udenfor – spiser også ude, når vejret tillader.
- Den voksne, der er ansvarlig for projektet den pågældende dag, indretter stuen om morgenen på en ny måde, så der er udfordringer til alle – både store og små.

Eksempler fra projektet på dagens beskrivelser/evaluering med hensyn til mål 1:
Et fysisk udfordrende, inspirerende og foranderligt miljø

”Motivationen for at klatre op ad skrænten var at finde et dyr. Det virkede godt”.

”De yngste børn gik pludselig i gang med at klatre på den store bakke på stuen, da de store havde forladt den”.

”Jeg lavede en bane. Lynhurtigt brugte børnene ikke banen, som jeg havde planlagt, men begyndte at gøre tingene på nye måder og eksperimentere med bevægelserne”.

”Det giver sug i maven for et lille vuggestuebarn at gå over en bro med vand under”.

”Kinæsthesisansen bliver virkelig udfordret i skoven med bakker og ujævnt underlag”.

12 uger med et miljø, der stimulerer de primære sanser

De primære sanser er meget vigtige for hele barnets udvikling. Det lille barn har brug for ekstra grundstimulering på de primære sanser, da barnet ikke er i stand til at stimulere sig selv nok, men også fordi vores livsførelse i 2022 generelt ikke stimulerer barnet nok. Derfor har vi gennem projektet haft særligt fokus på de primære sanser.

Ann-Elisabeth Knudsen: Børns hjerner

<https://www.bog-ide.dk/produkt/2125213/ann-elisabeth-knudsen-boerns-hjerner>

Vi har læst 1. del i Ann-Elisabeth Knudsens bog "Børns hjerner": Børns hjerner fra 0-2 år. Begynderhjernen hos børn i vuggestue/dagpleje.

Hvad tog vi med os fra bogen?

Børns hjerner er plastiske. **Hjernestammens funktion kan påvirkes med sansestimulation.**

Det er vigtigt med et trygt og godt læringsmiljø de første år, da barnet her opfanger påvirkninger både gode og dårlige mere upåvirket. Barnet søger at tilpasse sig det omgivende miljø. Trygheden er vigtig. Forandring fryder, når man er tryk. Projektets forudsætning er, at alle børnene er trygge. I starten havde vi tænkt, at alle stuenes 17 børn skulle med i projektet, men vi besluttede, at 2 børn ikke var med i projektet – det ene, fordi barnet har nogle særlige udfordringer og det andet, fordi det havde en lidt lang indkøring og tog længere tid om at blive tryk i Vuggestuen.

Læring hos de små foregår bedst via sanserne og gerne flere sanseindtryk på én gang. Pædagogens grundlæggende opgave er at skabe rammer, hvor børnene bliver stimuleret på de primære sanser og rammer, der gør børnene trygge og giver dem lyst til at undersøge, og

eksperimentere og have mange gentagelser. Gentagelse er vigtigt i vuggestuealderen. Det giver mulighed for at forudse, hvad der skal ske. Én gang er ingen gang!

Vigtigt at barnet eksperimenterer og ikke bliver instrueret.

"Børn har brug for stimuli fra flere kanaler samtidig".

- Skrevet af en af de ansatte i evalueringsskemaet.

"Jeg ved mere om, hvordan jeg skal understøtte børns udvikling motorisk i 0-2 års alderen og vigtigheden af, at vi gør det".

- Skrevet af en af de ansatte i evalueringsskemaet.

Beslutninger for at skabe et miljø, der stimulerer de primære sanser

- Hver uge har en overskrift: Labyrinsansen, taktilsansen og kinæsthesiansen. De går på skift, så hver sans mest er i fokus 4 uger af projektet. Den ansvarlige voksen planlægger ud fra dette fokus den generelle indsats for alle børnene hver dag.
- Vi har lavet et idekatalog med aktiviteter/lege/tiltag, der stimulerer de primære sanser. Idekataloget er samlet i en mappe og også hængt op på væggen i Vuggestuen.
- Udelivet prioriteres højt, da det stimulerer de primære sanser i højere grad at være ude end indenfor, da man får så mange sanseindtryk foræret i naturen. I stedet for at spørge sig selv om, hvornår vejret er til at gå ud, spørger vi i stedet os selv, hvornår vejret er til at gå ind? Naturen er en gave!

Eksempler fra projektet på dagens beskrivelser/evaluering med hensyn til mål 2:

Et miljø, der stimulerer de primære sanser

"Vi havde bare tæer i sandkassen og begravede fødderne".

"Vi havde badeland. En af pigerne havde en fest i badet og ville ikke op. Børnene sad stille meget længere, end de normalt kan, mens de var i badene".

"Vi havde bare tæer på legepladsen. Børnene fik dyppet fødderne på den kolde asfalt".

"Vi gik ud i kulde, regn og blæst. Der var ikke andre på legepladsen. Børnene fordybede sig".

"Børnene syntes, at kaninerne var søde og ville meget gerne snakke med dem og røre ved dem".

"Alle børnene slog koldbøtte over Bjarkes skulder".

"Vi lavede en bakke på stuen. De yngste kunne pludselig klatre op, når de fik bukserne af".

"Vi lugede i højbedene. Børnene rørte, lugtede og smagte".

12 uger med tryksgivende, omsorgsfulde voksne, der inspirerer til leg og bevægelse

Det er vigtigt, at de voksne er opmærksomme på børnenes motivation og initiativer – at de er åbne overfor initiativerne. Det kræver nogle nærværende voksne.

Det lille barn kan ikke stimulere sig selv nok. Det er meget afhængigt af, at der er nogle voksne omkring det til at sørge for denne grundstimulering. Denne grundstimulering eller inspiration udefra skal både være i det fysiske miljø som nævnt under mål 1 og mål 2.

Men den kommer i særdeleshed også fra de voksne omkring barnet. De skal være i gang og udvise bevægelsesglæde. Børn henter således både inspiration i det fysiske miljø men også i andre kroppe. Krop imiterer krop.

De voksne skal sikre sig, at børnenes kroppe er velstimulerede og fungerer, som de skal, og så skal de sørge, at der er inspiration fra det fysiske miljø og fra dem selv.

Den styrkede pædagogiske læreplan og Sundhedsstyrelsens anbefalinger

Vi har læst Den styrkede pædagogiske læreplan – især afsnittet om ”Krop, sanser og bevægelse”.

[https://emu.dk/sites/default/files/2021-03/7044%20SPL%20Den styrkede pædagogiske læreplan 21 WEB%20FINAL-a.pdf](https://emu.dk/sites/default/files/2021-03/7044%20SPL%20Den%20styrkede%20p%C3%A6dagogiske%20l%C3%A6replan%2021%20WEB%20FINAL-a.pdf)

Derudover har vi læst Sundhedsstyrelsens anbefalinger for børn 0-3 år og bevægelse.

<https://www.sst.dk/da/Viden/Fysisk-aktivitet/Anbefalinger-om-fysisk-aktivitet/Boern-under-5-aar>

Hvad tog vi med os fra Den styrkede pædagogiske læreplan og fra Sundhedsstyrelsens anbefalinger?

Vi er enige om, at vi med projektet lever fuldt ud op til Sundhedsstyrelsens anbefalinger og til målene i Den styrkede pædagogiske læreplan.

Når vi arbejder ud fra tænkningen om Grundmotorik, mener vi, at vi automatisk opfylder målene i Den styrkede pædagogiske læreplan og Sundhedsstyrelsens anbefalinger. Grundmotorik ligger i bunden af udviklingen. Den er genetisk bestemt. Den er ens hos alle børn.

Når vi gennem dette projekt sørger for, at det fysiske miljø er inspirerende og udfordrende, at børnene er venner med deres kroppe og velstimulerede, at vi udviser bevægelsesglæde og er i gang sammen med børnene, og vi giver børnene tid og plads til at lege og eksperimentere, har vi dannet grundlaget for en god motorisk udvikling og derved også levet op til målene i læreplanen og anbefalingerne fra Sundhedsstyrelsen.

Grundmotorik er metoden/forudsætningen til at nå målene i Den styrkede pædagogiske læreplan.

Vi undrer os over, at specielt anbefalingerne fra Sundhedsstyrelsen er så forholdsvis vage og ukonkrete. "Sørg for at barnet kan bevæge sig frit mest muligt". Det burde være en selvfølge og ikke en anbefaling.

"Der er alt for lidt almen viden, der beskriver vigtigheden af grundmotorikken".

- Skrevet af en af de ansatte i evalueringsskemaet.

"Det kunne være sjovt at lave vores egen anbefalinger til forældrene – en pjece med ideer til leg og bevægelse – med sanserne i fokus".

- Skrevet af en af de ansatte i evalueringsskemaet.

Beslutninger i.f.t at skabe et miljø med trykghedsgivende, omsorgsfulde voksne, der inspirerer til leg og bevægelse

- Vi udnytter, at vi med BUPL midlerne har fået tilført ekstra timer på stuen og deler børnene i små grupper så ofte, det kan lade sig gøre.
- Vi vil ikke bare sætte i gang men være i gang. Øve os i at gå forrest turde komme ud af egen komfortzone.
- Vi vil udnytte mellemrummene med børnene, når vi alligevel skal putte, pusle eller et barn i tøjjet, da der her ligger gode muligheder for grundstimulering af barnet.

Eksempler fra projektet på dagens beskrivelser/evaluering med hensyn til mål 3:

Et miljø med trykghedsgivende, omsorgsfulde voksne, der inspirerer til leg og bevægelse

"Hun var den første til at turde stikke hænderne i mudderet, efter hun havde set mig sidde med hænderne i baljen".

”Børnene var SÅ meget med, men de voksne gav den også gas”.

”De voksne gængede alle børnene i tæpper. Børnene bliver rolige af at blive gynet”.

”Vi var på tur i skoven, hvor de voksne, Bjarke og Anna, deltog i løbelege, klatrede på skrænter og løb i skovens ujævne terræn”.

”Nogle gange sætter man sig et mål, og så er det noget helt andet, der sker”.

12 uger med et miljø, hvor der er masser af tid til at lege, eksperimentere og fordybe sig

Sanserne stimuleres hele dagen – og ikke kun mellem kl. 9-10:30. Derfor skal vi udnytte, at vi har børnene det meste af dagen.

Hvad har vi så travlt med? Børnene har brug for, at vi skaber miljø, hvor de kan slappe af og udvikle sig. En af ressourcerne i dag er tid. Det skal vi arbejde med for at skabe det gode barneliv.

Børnene har brug for tid til at eksperimentere. Som Ann-Elisabeth Knudsen siger: "Én gang er ingen gang". Der skal mange gentagelser til, før der foregår en læring. Det kræver tid.

Noget om rytme

Vi har undervejs i projektet snakket meget om børnenes egenrytme. Bl.a. har vi drøftet emnet "Børn og søvn" og vores holdning til det i Vuggestuen. Skal vi regulere små børns søvn?

Baggrundsviden kan bl.a. læses i Ann-Elisabeth Knudsens artikel om børn og søvn, som ligger på Vends Motorik- og Naturskoles hjemmeside.

https://www.motorikognatur.dk/CustomerData/Files/Folders/1024-motorik-ting-til-download/3182_b%C3%B8rn-og-s%C3%B8vn-af-ann-e-knudsen.pdf

Hvad har vi taget med os fra vores diskussioner om tid og rytme?

Der, hvor der bliver skabt liv, bliver der skabt en rytme. Man har sin egenrytme.

Nogle mennesker kender ikke deres egenrytme. Der er noget, der forstyrrer egenrytmen. Det er den hyppigste årsag til stress. Det er vigtigt at følge den egenrytme, der er i os. Det kan ikke læres gennem det kognitive system. Der skal gives plads og tid til det.

De første bevægelser hos det lille barn er rytmiske. Tænkte bevægelser er ikke rytmiske. De rytmiske bevægelser understøttes ofte af lyd.

Vi skal træne forudsætninger, så børnene selv får lyst til at bevæge sig. I den færdige grundmotoriske bevægelse er der rytme, hvis det fungerer.

Børnene skal have ro til at lege. Er det vigtigt at bryde et barns rytme, eller er det vigtigt at spise på samme tid? Skal vi putte et barn, fordi kl. er 12?

"Det har været så lærerigt og udviklende at kunne fordybe sig med børnene og fokusere på et enkelt barn ad gangen".

- Skrevet af en af de ansatte i evalueringsskemaet.

"Det var helt fantastisk at være med til at være nok personale og at have god tid, selvom det lige skulle gå op for mig, hvor meget tid, der faktisk var".

- Skrevet af en af de ansatte i evalueringsskemaet.

Beslutninger i.f.t. at skabe et miljø, hvor der er masser af tid til at lege, eksperimentere og fordybe sig:

- Vi indretter stuen hver dag med mange små rum med plads til fordybelse. Vi fordeler os som voksne, så børnene er delt i mindre grupper.
- Vi tænker over, om der er unødvendige afbrydelser for børnene – tidspunkter, hvor vi afbryder dem uden at have noget bedre at sætte i stedet end det, de har gang i i forvejen.
- Vi lader børnene sove, når de er trætte, spise, når de er sultne og lege, når de har lyst.

Eksempler fra projektet på dagens beskrivelser/evaluering med hensyn til mål 4:

Et miljø, hvor der er masser af tid til at lege, eksperimentere og fordybe sig:

"Vi lavede en taktilbane. Børnene kunne bare være i rummet og gå rundt og bruge den tid, de havde lyst til de forskellige steder".

"Det blev en dag på legepladsen, hvor vi legede efter børnenes initiativer".

"Jeg er begyndt at putte dette barn 2 gange om dagen. Kvaliteten i hendes vågne timer er bedre, når hun er udhvilet".

"Jeg hang det store net op og gav bare børnene tid til at eksperimentere".

"Jeg lavede en stor bakke på stuen, som børnene har prøvet mange gange. Børnene kan genkende legen. De smiler, når de ser bakken. De ved, de skal have strømperne af for at klare den".

12 uger med ekstra tiltag for hvert enkelt barn og med formidling til forældrene

Et barn med en god motorik, har en større mulighed for at få en positiv oplevelse af sin krop og det, den kan. Det er desværre sådan, at de motoriske færdigheder ikke bliver gode, hvis grundlaget ikke er i orden. Børnene har et forskelligt udgangspunkt, og de skal derfor stimuleres

forskelligt.

I teorien om grundmotorik går man aldrig ind og træner det, barnet ikke kan.

I stedet går motorikvejlederen ind og laver en motorisk afklaring af barnet. Motorikvejlederen konkluderer herefter, hvilke motoriske tiltag, der skal iværksættes i forhold til barnet. Tiltagene tager afsæt i de forudsætninger, der ikke er til stede og ikke i de færdigheder, der ikke er til stede.

Derfor har motorikvejlederen, inden projektet gik i gang, lavet en motorisk afklaring af det enkelte barn, så vi kan tilrettelægge tiltagene omkring det enkelte barn, så det stimulerer barnet mest muligt og hjælper med at ordne netop dette barns forudsætninger for god trivsel, læring og udvikling.

Vi har læst undersøgelsen "Tidligere indsats".

https://www.motorikognatur.dk/CustomerData/Files/Folders/10-tidligere-indsats/52_unders%C3%B8gelsen-tidligere-indsats-rapport2.pdf

Hvad har vi taget med os fra undersøgelsen "Tidligere Indsats"?

Anne Brodersen og Bente Pedersen lavede fra 1999 og et par år frem en kæmpe undersøgelse, "Tidligere indsats", hvor de testede 500 børn 4 gange: I 8 ugers alderen, 7 mdr. alderen, 19 mdr. alderen og 3,7 års alderen. De testede de primære sanser. Hvis de fandt, at barnet havde udfordringer motorisk, blev forældre sat til at træne. Mange børn havde motoriske udfordringer. Der, hvor forældrene blev sat til at træne, rykkede børnene sig. Rapporten kom foråret 2016.

Undersøgelsen viser således, at mange børn har større eller mindre udfordringer motorisk. Nogle er født med det. Hos de fleste skyldes det dog nok i højere grad den måde, vi lever vores liv på. Alle nyere undersøgelser viser desværre, at det står værre til i 2022 end i 1999, men hvorom alting er, så viser den store undersøgelse, at få tiltag mellem testene gav store resultater og hjalp mange børn motorisk. Vi kan ikke bare læne os tilbage, for motorikken skal have et særligt fokus i 2022. Det sker ikke af sig selv.

Vi er meget inspirerede af undersøgelsen og har med vores lille projekt med 15 børn i 3 mdr. været spændte på, om vi på samme vis kunne rykke børnene motorisk.

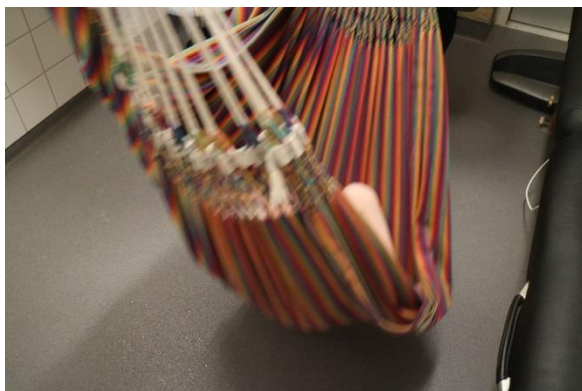
"Tænk hvis vi kunne udvide projektet, til børnene startede i skole! Og tænk hvis vi havde en kontrolgruppe!"

- Skrevet af en af de ansatte i evalueringsskemaet.

"Undersøgelsen "Tidligere Indsats" er bevismateriale for, at det virker. Vildt, at undersøgelsen ikke er blevet mere kendt".

- Skrevet af en af de ansatte i evalueringsskemaet.

Beslutninger i.f.t. ekstra tiltag for hvert enkelt barn og i.f.t. formidling til forældrene

- De motoriske tiltag for hvert barn hænger på en seddel på barnets kurv på badeværelset.

- Barnets kontaktpædagog er ansvarlig for, at barnet dagligt får påført de stimuli, barnet har brug for.

- Motorikvejlederen har 3 samtaler med forældrene, en samtale i starten af projektet, en samtale midtvejs og en samtale ved projektets afslutning. Her bliver forældrene informeret om deres barns motoriske afklaring, og undervist i, hvordan de påfører deres barn de rette stimuli.
- Hver uge skriver vi ud på AULA om ugens sans, ugens leg, og vi lægger billeder op fra projektet.

- Vi har undervejs i projektet 4 aftenstuemøder, hvor vi løbende evaluerer, om vi lever op til de generelle mål, vi har sat for projektet. Vi drøfter de enkelte børn og hvordan, vi kan se, at de udvikler sig. Til hvert møde har vi et overordnet tema ud fra den teori, vi har læst.

Eksempler fra projektet på vores mål om ekstra tiltag for hvert enkelt barn og mål om formidling til forældrene taget fra personalets og forældrenes evalueringsskemaer:

Fra Personalet:

"Stuemøderne undervejs har fungeret godt. Det holdt dampen oppe under hele projektet. Og så fik man ny viden undervejs". "Jeg forstår vigtigheden af tidlig indsats".

"Jeg har oplevet mig selv gøre pædagogik på en ny måde".

"Jeg er blevet bedre til at give massage og føle, hvad der er tilpas, fordi der har været tid til at gøre det gentagne gange på de samme børn. Jeg glemte klokken undervejs".

"Hvis man rammer forældrene på en kærlig måde, opnår man et tættere samarbejde og større udvikling hos barnet".

"Det har været lærerigt og udviklende at kunne fordybe sig og fokusere på enkelte børn".

Fra forældrene:

"Vi har fået viden og inspiration om sanser og motorik. Vi har fået konkrete øvelser til vores barn og en generel tilgang".

"Vi vil fortsætte med at stimulere alle hendes sanser".

"Jeg fik mange brugbare ideer fra alle de fine videoer".

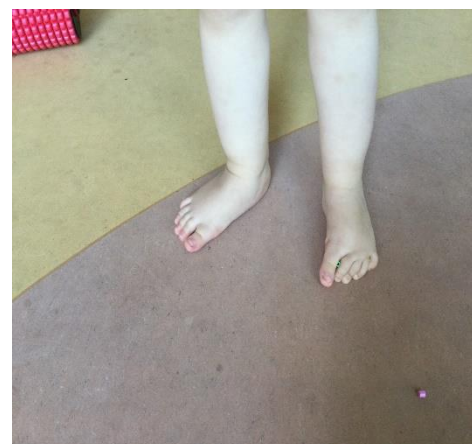
"Det har fungeret godt med ugebrevne med fokusområder og bare generelt det, at der har været et tema hver uge".

"Vi har fået konkrete råd om massage i forbindelse med sengetid".

"Vi har haft fokus på det hver dag og har også fået helt andre rutiner, der giver plads til mere motorisk og sanselig leg".

"En fast pædagog har givet mit barn massage hver dag. Det har givet bedre resultater".

"Vi har fået ny energi til at udfordre vores barn motorisk".

Projektets resultater af den generelle indsats - for alle børn

Hvordan måler man resultatet af den generelle indsats – den indsats, der retter sig mod alle børnene i dette projekt?

Det er selvfølgelig svært, da børnene naturligt udvikler sig gennem 3 mdr. Vi har valgt at spørge dem, der kender børnene bedst – nemlig forældrene og de ansatte i Vuggestuen.

Hvad siger personalet?

”Alle børnene har rykket sig”.

”Alle børnene er blevet mere modige”.

”Det er som om, børnene nu siger til alt nyt: ”Det har jeg aldrig prøvet før, så det kan jeg sikkert godt- jeg vil i hvert tilfælde gerne prøve””.

”Jeg er blevet meget opmærksom på forskellen på, om man opholder sig indenfor eller udenfor – og hvad de forskellige miljøer giver”.

”Jeg føler, der er sket et stort ryk over hele linjen i forhold til, hvad en normal hverdag ville have givet”.

”Jeg har lært at indtænke grundmotorik i alle aktiviteter”.

”De ”slappe” børn er livet gevaldigt op”.

”Jeg har kunne se en udvikling hos børnene, som har været den primære og største motivation for mig”.

”Jeg har lært, hvor vigtigt det motoriske fokus er, og hvor let man kan understøtte en god udvikling”.

”Der har generelt været færre konflikter blandt børnene”.

”Børnene er glade”.

”Vi har kunne rykke helt vildt på børnenes motorik også de børn, der har udfordringer. Det handler om tid og om høj faglig indsats”.

Legedyr frosset ind i en isblok på en varm forårsdag. Hvordan får vi dem ud?

Med en hammer 😊

Hvad siger forældrene?

"Vi er meget taknemmelige for det supergode initiativ og har mærket en markant fremgang hos vores datter".

"Den motoriske fremgang er uomtvistelig, og kommunikationen fra personalet har været til UG".

"Personalets engagement i projektet har fungeret særligt godt".

"Vi vil være mere aktive med vores datter og lade hende "mærke" verden i stedet for at pakke hende ind i varmt tøj og sko altid."

"Vores hjem skal hver dag kunne give vores børn sug i maven. Jeg vil sige mindre "nej"". "

"Vores søn bliver nu utilfreds i bilen pga. turens længde, men ikke pga. køresyge".

"Tusind tak, fordi I gør så stor en indsats for vores barn".

"Vi synes, det har været dejligt med ekstra ressourcer, så I har kunne gå i dybden med børnenes motoriske udvikling".

"Vores barn har fået bedre søvn, bedre balance, mere fart på og er måske også blevet lidt mere modig".

"Vi har fået massevis af ideer. Videoerne var super".

"Vi har fået mere inspiration til, hvad vi kan gøre derhjemme – vi vil bl.a. skaffe en trapez og en rebstige."

"Jeg har taget med mig, at det er vigtigt at lade barnet gøre så meget som muligt selv".

"Vores datter har flyttet sig markant – både motorisk men også sprogligt".

"Vi skal have MEGET mindre iPad, siddetid og afbrydelser derhjemme".

"Vi har en datter, der stråler af glæde".

Projektets resultater af indsatsen for det enkelte barn

Motorikvejlederen lavede i februar en motorisk afklaring af de 15 børn i projektet. I maj lavede hun en ny motorisk afklaring. Resultaterne er forsøgt at blive sat i et skema for at kunne vurdere det enkelte barns udvikling.

Barnets reaktion/tolerance for stimuli på de primære sanser er vurderet ud fra 4 kategorier.

Barnet reagerer enten for meget eller for lidt = der er udslag i barnets tolerance for stimuli på de primære sanser. Sansen er enten overreagerende eller underreagerende:

- I høj grad.
- I nogen grad.
- I mindre grad.
- Ingen reaktion (=normalt fungerende sanser).

Motorikvejlederen vurderer barnets generelle arousal (hjernens vågenhed). Er barnet for meget vågent, for lidt vågent eller normalt vågent?

Motorikvejlederen vurderer desuden på kvaliteten af barnets grundbevægelser (kigger på de grundbevægelser, det enkelte barn kan, og om barnet kan nye bevægelser siden sidst): Trille, Krybe, kravle, gå, løbe, hoppe, hinke, springe og kaste.

Der kan læses om Grundmotorisk afklaring på Vends Motorik- og Naturskoles hjemmeside:

https://www.motorikognatur.dk/CustomerData/Files/Folders/1038-jeanne/3364_grundmotorisk-afklaring.pdf

Tabel 1: Galantrefleks: Taktil refleks i ryggen. Barnets reaktion ved den berøring, der udløser refleksen.

De røde X er resultatet fra feb. 2022. De grønne X er resultatet fra maj 2022.

14				
13				
12				
11				
10				
9				
8				
7				
6		X		X
5	X	X		X X
4	X	X	X	X X
3	X	X X	X	X X
2	X X	X X	X	X X
1	X X	X X	X X	X X
Antal af børn/Graden af udslag	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Ingen reaktion

Tabel 2: Griberefleks i fødderne: Taktil refleks i fødderne. Barnets reaktion ved den berøring, der udløser refleksen.

De røde X er resultatet fra feb. 2022. De grønne X er resultatet fra maj 2022.

14				
13				
12				
11				
10				
9				
8				
7		X		
6		X	X	X
5		X	X	X X
4		X	X	X X
3	X	X X	X	X X
2	X	X X	X	X X
1	X	X X	X	X X
Antal af børn/Graden af udslag	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Ingen reaktion

Tabel 3: Griberefleks i hænderne: Taktil refleks i hænderne. Barnets reaktion ved den berøring, der udløser refleksen.

De røde X er resultatet fra feb. 2022. De grønne X er resultatet fra maj 2022.

14				X
13				X
12				X
11				X
10				X
9				X X
8				X X
7				X X
6				X X
5				X X
4			X	X X
3			X	X X
2		X	X	X X
1		X	X X	X X
Antal af børn/graden af udslag	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Ingen reaktion

Tabel 4: Vertikale plan på maven: Tolerance for indtryk på labyrintsansen ved 5 rotationer på maven på terapibold = graden af svimmelhed.

De røde X er resultatet fra feb. 2022. De grønne X er resultatet fra maj 2022.

14				
13				X
12				X
11				X
10				X
9				X
8				X X
7				X X
6				X X
5				X X
4		X		X X
3		X		X X
2	X	X		X X
1	X	X X	X X	X X
Antal af børn/Graden af udslag	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Ingen reaktion

Tabel 5: Vertikale plan på ryggen: Tolerance for indtryk på labyrintsansen ved 5 rotationer på ryggen på terapibold = graden af svimmelhed.

De røde X er resultatet fra feb. 2022. De grønne X er resultatet fra maj 2022.

14				
13				
12				X
11				X
10				X
9				X
8				X X
7				X X
6				X X
5				X X
4		X		X X
3		X	X	X X
2	X	X	X	X X
1	X	X	X X	X X
Antal af børn/Graden af udslag	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Ingen reaktion

Tabel 6: Frontale plan: Tolerance for indtryk på labyrintsansen ved 5 rotationer fra side til side = graden af svimmelhed.

De røde X er resultatet fra feb. 2022. De grønne X er resultatet fra maj 2022.

15				X
14				X
13				X
12				X
11				X
10				X
9				X X
8				X X
7				X X
6				X X
5		X		X X
4		X		X X
3		X		X X
2		X		X X
1		X	X	X X
Antal af børn/Graden af udslag	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Ingen reaktion

Tabel 7: Horisontale plan: Tolerance for indtryk på labyrintsansen ved 5 rotationer hele vejen rundt på kontorstol i hver retning = graden af svimmelhed.

De røde X er resultatet fra feb. 2022. De grønne X er resultatet fra maj 2022.

14				
13				
12				
11				
10				
9				
8			X	
7	X		X	
6	X		X	
5	X		X	X
4	X		X	X
3	X		X X	X X
2	X	X X	X X	X X
1	X	X X	X X	X X
Antal børn/Graden af udslag	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Ingen reaktion

Tabel 8: Tonus – barnets grundspænding i kroppen (kinæstesi). Vurdering af musklernes hvilespænding. Vurderes barnet for slapt/spændt, når man ”mærker” på barnets muskler og led. I denne vurdering indgår også øvrige iagttagelser som barnets aktivitetsniveau, den generelle grundmotorisk udvikling hos barnet, koordinering af bevægelserne og balancen.

De røde X er resultatet fra feb. 2022. De grønne X er resultatet fra maj 2022.

14				
13				
12				
11				
10				
9				X
8				X X
7				X X
6				X X
5				X X
4		X		X X
3	X X	X		X X
2	X X	X	X	X X
1	X X	X X	X	X X
Antal børn/Graden af udslag	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Ingen reaktion

Tabel 9: Kvaliteten af grundbevægelserne (Trille, krybe, kravle, gå, løbe, hoppe, hinke, springe og kaste). Vurdering af disse grundbevægelser hos det enkelte barn. Har barnet udslag i.f.t, hvad et barn generelt skal kunne på samme alder, og afviger kvaliteten af grundbevægelserne fra det forventelige?

De røde X er resultatet fra feb. 2022. De grønne X er resultatet fra maj 2022.

14				
13				
12				
11				
10				
9				X
8				X
7				X
6			X	X
5			X	X
4		X	X	X
3		X	X	X X
2	X	X X	X X	X X
1	X X	X X	X X	X X
Antal børn/Graden af udslag	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Ingen reaktion

I forældrenes evalueringsskema skulle de bl.a. svare på følgende spørgsmål:

"Hvis du har fået specifikke råd til motoriske tiltag, som ville være godt for netop dit barn, i hvor høj grad har du så fået lavet de motoriske tiltag med dit barn?"

- ***Dagligt?***
- ***Et par gange om ugen?***
- ***Mindre end 1 gang om ugen?***

Forældrenes besvarelser fordeler sig på følgende måde:

- Dagligt: 7
- Et par gange om ugen: 6
- Mindre end 1 gang om ugen: 2

Hvis man kigger på forældrenes besvarelser og sammenholder dem med resultatet af den sidste motoriske afklaring af deres barn, er der i stort set alle tilfælde lighed mellem indsatsen og resultatet. De børn, hvis forældre dagligt har påført deres barn ekstra stimuli, er også de børn, der har rykket sig mest motorisk.

I forældrenes evalueringsskema skulle forældrene også svare på følgende spørgsmål?

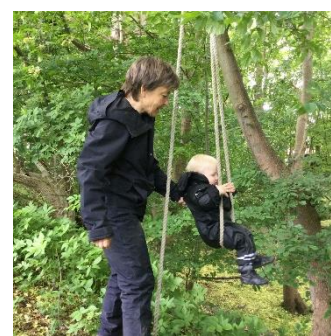
"I hvor høj grad har du mærket en positiv motorisk udvikling hos dit eget barn gennem de sidste 3 mdr.?"

- ***I høj grad?***
- ***I nogen grad?***
- ***I mindre grad?***
- ***Slet ikke?***

Forældrenes besvarelser fordeler sig på følgende måde:

- I høj grad: 8
- I nogen grad: 7
- I mindre grad: 0
- Slet ikke: 0

Hvis man kigger på forældrenes besvarelser og sammenholder dem med deres andre besvarelser i. f. t., hvor ofte de har lavet tiltagene, er der i stort set i alle besvarelserne sammenfald mellem de to. De forældre, der har påført deres barn ekstra stimuli hver dag, er også de forældre, der mærker den største effekt på deres barn.

Konklusion

Dette projekt har fra starten været et drømmeprojekt. Vi havde en drøm om, hvordan vi med ekstra ressourcer/en bedre normering – tilført fra BUPL's Udviklingspulje med Grundmotorikken som afsæt kunne give børnene i Vuggestuen bedre forudsætninger for god udvikling, læring og trivsel.

Afsættet til den grundmotoriske udvikling er ens hos alle børn, men miljøet har stor betydning for, hvordan grundmotorikken kommer til udtryk og udvikles. I projektet har vi målrettet arbejdet med miljøet omkring børnene. Vi har, som der kan læses om her i rapporten haft som mål for alle børnene at skabe:

Et fysisk spændende og foranderligt miljø.

Børnekroppe, der er velstimulerede på de primære sanser.

Voksne, som er nærværende, omsorgsfulde og udviser bevægelsesglæde.

Tid til at lege og eksperimentere.

Generelt set har vi set en meget markant udvikling hos alle børnene – både motorisk, socialt, sprogligt og følelsesmæssigt. Vi har kunne observere:

- Børnene er meget glade!
- Der er få konflikter mellem børnene.
- Der er mindre gråd i Vuggestuen.
- Børnene har udviklet sig sprogligt.
- Børnene er meget modige.
- Alle børnene tør springe ud i nye tiltag og aktiviteter. De er nysgerrige og aktive.

Det kunne være utrolig interessant at have haft en kontrolgruppe med børn fra en anden vuggestue i samme periode.

Indsatsen for det enkelte barn har taget afsæt i den motoriske afklaring, der blev lavet på hvert barn.

Indsatsen har været **dagligt** i Vuggestuen og derhjemme ud fra vores formidling og undervisning af forældrene.

Tabellerne taler for sig selv. Alle børnene har udviklet sig markant i perioden. Eksempelvis ville et svimmelt barn, der færdes i det samme miljø som tidligere og med de samme stimuli jo ikke blive mindre svimmel på 3 mdr. Ved at placere børnene i et meget stimulerende miljø og ved at påføre hvert barn lige netop den dosis af stimuli, som barnet har brug for, har vi givet alle børnene meget bedre forudsætninger for god udvikling. Læring og trivsel.

"En motorisk afklaring kan hjælpe os til at forstå og støtte et barn, vi ellers ville have overset".

- Skrevet af en af de ansatte i evalueringsskemaet.

"Det at stimulere de primære sanser i korrekt dosis er afgørende".

- Skrevet af en af de ansatte i evalueringsskemaet.

Det lærte vi

Projektet har lært os meget. Her er et uddrag fra personalets evalueringsskemaer:

Beskriv meget kort, hvad du har lært:

"Vigtigheden af tidlig indsats og af at få stimuleret de primære sanser".

"Jeg har lært at indtænke motorik i aktiviteter og har lært, hvor vigtigt og givende udelivet er".

"Jeg har lært, at meget af det faktisk er simpelt men handler om prioritering og fokus".

"Jeg har lært, hvor vigtigt det motoriske fokus er, og hvor let det er at understøtte en god udvikling".

"Med den grundmotoriske tilgang dækker vi både Den styrkede pædagogiske læreplan og Sundhedsstyrelsens anbefalinger".

Det vil vi gøre mere af

Selvom BUPL Projektet officielt sluttede den 1. juni 2022, vil vi ikke stoppe med at arbejde ud fra Grundmotorikken. Vi har lært, at det ikke kun handler om bedre normering. Det handler i lige så høj grad om voksentankegangen – og det, at vi har et fælles afsæt og et fælles mål.

Ingen af os – hverken personaler eller forældre er interesserede i at stoppe en rivende udvikling hos børnene 😊

Vi fandt ud af, at det med at formidle noget konkret til forældrene er meget effektivt. Forældrene synes, det er brugbart. Vi fortæller, hvad vi ved noget om og bruger vores faglighed i samarbejdet med forældrene. Fremadrettet vil vi bruge denne erfaring til et mere konstruktivt og målrettet forældresamarbejde.

Her er uddrag fra personalets evalueringsskemaer:

Hvad kan/bør tages med videre i det pædagogiske arbejde i Vuggestuen?

"Ville være godt at fortsætte med at have én sans i fokus hver uge".

"Vi bør fortsætte med at se børnene ud fra et motorisk perspektiv".

"At fastholde at gøre stuen foranderlig, at vi hver især har ansvar for 3 børn, at der bliver lavet en motorisk afklaring af alle børn, og forældrene bliver undervist i det, de skal gøre derhjemme".

"Tilgangen og tankegangen omkring strukturen i Vuggestuen skal fortsat have en motorisk vinkel".

"Bruge tankerne om Grundmotorik flettet sammen med læreplanstemaerne."

"Jeg har lært, at man selv med få midler (puljen fra BUPL) kan rykke meget og øge livskvaliteten hos børnene".

Vores drøm blev opfyldt, og vi er kommet i mål med et projekt, som har været til stor glæde og gavn for forældre og personaler. Vi har udviklet os fagligt, og føler, vi bedre kan tilrettelægge det fremtidige arbejde i Vuggestuen.

Projektet har ikke mindst været til stor glæde og gavn for børnene. De har alle rykket sig og fået bedre forudsætninger for god udvikling, læring og trivsel.

***Giv børnene ret til at lege og lære,
At drømme og forme, leve og være.
Kun der, hvor børn kan føle sig trygge,
Gør det, de gamle kaldte for lykke.***

Carl Scharnberg.

Hjortshøj, 30. maj 2022

Personalets evaluering**BUPL-Projekt****1.3.2022-1.6.2022****Resume af projektet** (max. 10 linier: HVAD skal der udvikles, HVOR, HVORDAN og af HVEM?)

Hvad: Vi vil med udgangspunkt i teorien om Grundmotorik, i de pædagogiske mål for krop, sanser og bevægelse i Den Styrkede Pædagogiske Læreplan og i Sundhedsstyrelsens anbefalinger om fysisk aktivitet for 0-3 årige lave et projekt, hvor vi med en fokuseret indsats er med til at give alle vuggestuebørnene de bedste forudsætninger for god trivsel, læring og udvikling.

Hvor: Projektet skal finde sted i Vuggestuen hver dag kl. 8-12 i 12 uger.

Hvordan: Den pædagogiske opgave består i at skabe nogle rammer, hvor hvert enkelt barn ud fra dets behov dagligt bliver stimuleret på de primære sanser og har tid og plads til at lege og bevæge sig i et trygt, udfordrende, foranderligt og inspirerende legemiljø med nogle nærværende voksne, der bringer sig selv i spil og udnytter alle mellemrummene.

Hvem: Hver dag har 1-2 pædagoger i Vuggestuen ansvaret for projektets gennemførelse.

Skriv gerne dit navn _____ (Kan udelades)

Spørgsmålene kan uddybes på bagsiden eller på et andet papir 😊

1. Deltog du i fyraftensmødet for forældre, da projektet startede i marts?
2. Hvis du deltog i fyraftensmødet, hvad tog du med derfra, som du kunne bruge i forhold til dit arbejde under projektet?
3. På vores første stuemøde den 23. februar gennemgik vi 3 artikler om risikofyldt leg: "Hov, det må du...gerne", "Det skal være lidt farligt" og "Farlig leg er bare sjovere". Tog du noget med dig fra det møde, du kunne bruge fremadrettet? Hvad?

4. På vores stuemøde den 30. marts gennemgik vi Ann-Elisabeth Knudsens kapitel "Børns hjerner fra 0-2 år". Tog du noget med dig fra det møde, du kunne bruge fremadrettet? Hvad?

5. På vores stuemøde den 21. april gennemgik vi Sundhedsstyrelsen: "Børn i bevægelse i dagtilbud" og uddrag af "Den styrkede pædagogiske læreplan". Tog du noget med dig fra det møde, du kunne bruge fremadrettet? Hvad?

6. På vores stuemøde den 18. maj gennemgik vi nogle sider fra "Undersøgelsen Tidligere Indsats". Tog du noget med dig fra det møde, du kunne bruge fremadrettet? Hvad?

7. Hvordan har din generelle motivation og gejst været omkring projektet? Har du følt dig klædt på til opgaven?

8. Hvad lykkedes, og hvad var svært i forhold til de 4 overordnede mål, som skulle udgøre den generelle indsats for alle børnene?

Mål 1

Et miljø, der er fysisk udfordrende (ud fra det enkelte barns udgangspunkt), inspirerende og foranderligt. (Forandring i passende grad fryder).

Mål 2

Skabe et miljø, der stimulerer de primære sanser. (Labyrintsansen, taktilsansen og kinæsthesiansen). De små børn kan ikke stimulere sig selv nok. De voksne skal gøre det.

Mål 3

Skabe et miljø med tryghedsgivende, omsorgsfulde voksne, der inspirerer til leg og bevægelse. Voksne, der er opmærksomme på børnenes motivation og initiativer. Det er det, der er drivkraften i al udvikling. Voksne, der er nærværende og forstår at udnytte mellemrummene.

Mål 4

Skabe et miljø, hvor der er masser af tid til at lege, eksperimentere og fordybe sig. Hvor der er så få afbrydelser som muligt. En hverdag med udgangspunkt i børnenes egenrytme.

9. Hvordan har du selv haft det med opgaven med at stå for planlægningen af en dag om ugen?
10. Hvordan oplever du, det er gået med de enkelte børn og de motoriske tiltag for hvert enkelt barn? Har børnene udviklet sig mere, end de ellers ville?
11. Hvordan har du selv haft det med den opgave du har haft i forhold til "dine" 3 børn?
12. Hvordan er det gået med kommunikationen med forældrene omkring projektet både generelt men også kommunikationen om indsatsen for deres barn?
13. Deltog du i det afsluttende møde den 31. maj?
14. Hvis du deltog, hvad tog du så med derfra, som du kan bruge i forhold til dit videre arbejde?
15. Er der noget, som kunne have forbedret dette projekt set fra dit perspektiv?
16. Hvad har fungeret særligt godt under projektet?
17. Beskriv meget kort, hvad du har lært.
18. Hvad kan/bør tages med videre i det pædagogiske arbejde i Vuggestuen?

Med venlig hilsen

Hanne

Hjortshøj, 30. maj 2022

Forældrenes evaluering**BUPL-Projekt****1.3.2022-1.6.2022****Resume af projektet** (max. 10 linier: HVAD skal der udvikles, HVOR, HVORDAN og af HVEM?)

Hvad: Vi vil med udgangspunkt i teorien om Grundmotorik, i de pædagogiske mål for krop, sanser og bevægelse i Den Styrkede Pædagogiske Læreplan og i Sundhedsstyrelsens anbefalinger om fysisk aktivitet for 0-3 årige lave et projekt, hvor vi med en fokuseret indsats er med til at give alle vuggestuebørnene de bedste forudsætninger for god trivsel, læring og udvikling.

Hvor: Projektet skal finde sted i Vuggestuen hver dag kl. 8-12 i 12 uger.

Hvordan: Den pædagogiske opgave består i at skabe nogle rammer, hvor hvert enkelt barn ud fra dets behov dagligt bliver stimuleret på de primære sanser og har tid og plads til at lege og bevæge sig i et trygt, udfordrende, foranderligt og inspirerende legemiljø med nogle nærværende voksne, der bringer sig selv i spil og udnytter alle mellemrummene.

Hvem: Hver dag har 1-2 pædagoger i Vuggestuen ansvaret for projektets gennemførelse.

Skriv gerne dit navn _____ **(Kan udelades)**

Spørgsmålene kan uddybes på bagsiden eller på et andet papir 😊

1. Deltog du i fyraftensmødet for forældre, da projektet startede i marts?
2. Hvis du deltog i fyraftensmødet, hvad tog du med derfra, som du kunne bruge i forhold til dit eget barn?
3. Hvor har du fået mest inspiration til at stimulere dit barns motoriske udvikling, mens projektet har været i gang?
  - Via Opslag på AULA?
  - Via billeder på AULA?
  - I samtaler med personalet i Vuggestuen?
  - Gennem udleveret materiale?

4. Hvis du har fået specifikke råd til motoriske tiltag, som ville være godt for netop dit barn, i hvor høj grad har du så fået lavet de motoriske tiltag med dit barn?

- Dagligt?
- Et par gange om ugen?
- Mindre end 1 gang om ugen?

5. I hvor høj grad har du mærket en positiv motorisk udvikling hos dit eget barn gennem de sidste 3 mdr.?

- I høj grad
- I nogen grad
- I mindre grad
- Slet ikke

6. Deltog du i det afsluttende møde den 31. maj?

7. Hvis du deltog, hvad tog du så med derfra, som du kan bruge i forhold til dit eget barn?

8. Er der noget, som kunne have forbedret dette projekt set fra dit perspektiv?

9. Hvad har fungeret særligt godt under projektet?

Med venlig hilsen
Personalet i Vuggestuen